

**Ik wil je liefhebben en waarderen
al de dagen van mijn leven**

**Het sacrament van het huwelijk
in het leven van elke dag**

***Ik wil je liefhebben en waarderen
al de dagen van mijn leven***

***†Het sacrament van het huwelijk
in het leven van elke dag***

“Ik zie je graag. Voor altijd.”

Ontelbare keren zijn deze woorden gesproken, gezongen, gedicht. Ontelbaar veel mannen en vrouwen hebben verlangd om dit te mogen horen, zeggen en voelen. Dat is vandaag niet anders.

Misschien is de aarzeling om definitieve stappen te zetten groter dan vroeger en de drempel naar een kerkelijk huwelijk hoger, maar het verlangen naar een duurzame liefdesrelatie is nog net zo jong en krachtig als het altijd geweest is.

Deze brochure gaat over het sacrament van het huwelijk. Stapsgewijs verkennen we de schoonheid en de betekenis ervan. Die betekenis reikt veel verder dan de feestelijke dag van de huwelijksluiting.

De huwelijksviering draagt reeds alle facetten van een rijk huwelijksleven in zich. Het welkom zijn in de kerk bij God en bij elkaar, de kracht van vergeving, de zin en vreugde van levengevende woorden, verbond en gebed, breken en delen, de zegen vragen en ontvangen, de zending als gehuwden. Het is allemaal aanwezig in de viering, en het is allemaal aanwezig in het huwelijksleven. Het sacrament van het huwelijk is geen eendagsgebeuren. Een gehuwd koppel is geroepen om hun verbond dag na dag waar te maken.

We bieden een aantal inzichten omtrent de huwelijksviering en ver-
ruimen ze telkens naar elementen uit het dagelijkse leven van ge-
huwden. Tot slot bieden we een aantal vragen aan, om over na te
denken en als aanzetten voor een gesprek.

Deze brochure is gericht naar een breed publiek: trouwers, begelei-
ders in de huwelijksvoorbereiding, gehuwden en iedereen die meer
wil weten over het sacrament van het huwelijk.

Wie graag nog dieper op de betekenis van het huwelijks sacrament wil
ingaan of meer wil weten over de huwelijksvoorbereiding in de katho-
lieke kerk, verwijzen we naar de website www.trouwenvoordekerk.be.

Kiezen voor een kerkelijk huwelijk

Draag mij als een zegel op je hart.

(Hooglied 8,6)¹

De meeste mensen verlangen naar een duurzame relatie en een gelukkig gezinsleven. Deze waarden staan bovenaan op hun verlanglijstje. In tegenstelling tot enkele decennia geleden wordt het huwelijk niet langer beschouwd als een evident of noodzakelijk kader om aan deze diepe hunker vorm en richting te geven.

Huwen is veel meer dan vroeger een keuze geworden. Onze maatschappij kent ook andere samenlevingsvormen. De publieke druk om te huwen is sterk verminderd of bijna verdwenen. Soms wordt het huwelijk zelfs afgeschilderd als een onmogelijke droom. Of het wordt gezien als een beperking van de persoonlijke vrijheid en zelfontplooiing. Soms wordt het hebben van een liefdesrelatie verwezen naar het privé domein, als iets dat alleen te maken heeft met de gevoelens van beide partners, waar de buitenwereld geen zaken mee heeft. Een huwelijk met familie en vrienden als getuigen wordt dan overbodig.

Toch is voor veel koppels een relatie meer dan een privé gebeuren. Vanuit een fijne en goede relatie kan het verlangen groeien om de partner een teken te geven van een sterk engagement voor de relatie. Een teken dat ook andere mensen kunnen zien.

Door een burgerlijk huwelijk aan te gaan, stelt een koppel een publieke daad. Wat ze ooit elkaar toefluisterden als hun geheim, mag nu iedereen horen. Het wederzijdse jawoord en de handtekeningen op een officieel document geven de relatie een wezenlijk ander karakter: de twee geliefden worden door de samenleving uitdrukkelijk erkend als gehuwden.

Gehuwden engageren zich tegenover de gemeenschap. Ze nemen verantwoordelijkheden op voor elkaar, voor kinderen als die er komen, en voor een brede kring van familie, vrienden en kennissen. Omgekeerd moet de samenleving zich tegenover hen engageren door het huwelijks- en ouderschapsproject te steunen en hen te helpen in de realisatie hiervan.

Liefde is een werkwoord,
dat is zeker waar.
Toch is het sacrament van het
huwelijk in de eerste plaats **een
geschenk**.
Mensen ontvangen Gods liefde.
En die liefde geven ze door.

Ook een kerkelijk huwelijk is een publiek gebeuren. Alle aanwezigen horen de belofte die het koppel uitspreekt. Maar koppels geven nog heel wat andere redenen aan om voor de kerk te trouwen. Vaak hebben partners ook niet helemaal dezelfde redenen, bijvoorbeeld wanneer de ene sterker gelovig geëngageerd is dan de andere².

“Het is traditie in onze familie”, zeggen sommigen. Anderen zeggen: “In de kerk trouwen heeft iets plechtigs. En dat is precies wat we willen voor dit bijzondere moment in ons leven.” Nog anderen onderstrepen het persoonlijke en feestelijke karakter van de viering. Sommige koppels zoeken woorden voor wat zo moeilijk uit te drukken is: “Er is toch wel iets meer. Daarom willen we trouwen voor de kerk.”

Partners die kiezen voor een kerkelijk huwelijk, groeien vaak in het bewustzijn dat ze hun liefde niet helemaal zelf ‘gemaakt’ hebben, maar in de eerste plaats gekregen hebben. Ze vermoeden of geloven dat God zelf de bron is van hun liefde, degene die hun liefde kracht en dynamiek geeft, de oorsprong en het doel ervan. Tegelijk kunnen ze ook onzeker zijn over dit geloof. Maar de liefde tussen twee mensen is zo rijk, dat er wel ‘meer’ moet zijn, denken ze. Dit betekent niet dat koppels die voor de kerk trouwen met hun hoofd in de wolken lopen. Ook zij voelen aan dat menselijke

liefde heel broos en arm kan zijn. De trouwers hebben vaak genoeg gezien hoe relaties stukliepen, soms van heel dichtbij. Ook als ze naar hun eigen relatie kijken, die soms al gerijpt is in een periode van samenwonen, zien ze geen volmaakte liefde. Ze beseffen dat hun eigen kracht en liefde tekortschieten. Dat er 'meer' moet zijn om elkaar een leven lang graag te zien. Vanuit deze rijkdom en deze armoede, deze kracht en deze broosheid van hun liefde, vragen ze in de viering om dat méér: om Gods bescherming en zegen, om Gods aanwezigheid in hun relatie.

Men kan zeggen dat trouwers kiezen voor elkaar en kiezen voor het huwelijk, en dat is waar. Maar tegelijk kan men zeggen dat deze keuze voor elkaar hen ook overstijgt, dat zij als het ware aan elkaar toevertrouwd worden, dat deze keuze voor elkaar mogelijk is omdat zij gedragen worden door een grotere Liefde. Voor christenen is die Liefde een andere naam voor God.

De huwelijksviering zelf verwijst heel duidelijk naar een levenslang liefdesverhaal: verleden, heden en toekomst worden erin samengebald. Het is niet enkel een liefdesverhaal tussen twee mensen, maar ook een liefdesverhaal dat verder reikt. Het wederzijdse jawoord, tijdens de huwelijksviering en in het leven van elke dag, verwijst immers op een unieke manier naar God. In de wederzijdse liefde en verbondenheid, dag na dag, is God aanwezig. In het dagelijkse jawoord komt God mensen tegemoet. Die aanwezigheid en die ontmoeting tussen God en mensen is de diepste betekenis van het huwelijks sacrament en ook van de andere sacramenten.

Het is voor niemand gemakkelijk om helemaal te doorgronden wat dat precies wil zeggen. Het is met het verstand alleen niet te vatten, het is ook een zaak van het hart. Partners die voor de kerk trouwen, mogen er zijn met hun vragen en twijfels, met hun verlangens en diepste dromen. Ze zijn welkom om vanuit de kracht en de broosheid van hun relatie en van hun geloof te vragen om Gods aanwezigheid en kracht in hun leven.

We blijven stilstaan bij de hoogtepunten in de viering en slaan van daaruit een brug van de huwelijksdag naar het huwelijksleven. Hierbij hebben we bijzondere aandacht voor de ‘geschenken’ die het huwelijk voor de huwenden in petto kan hebben. Deze geschenken vallen niet allemaal ineens uit de lucht op de huwelijksdag. Ze worden maar geleidelijk aan werkelijkheid. Ze vergen immers inspanning om er ruimte voor te maken. Ze vragen openheid om ze te ontvangen.

Op adem komen ...

Gelukkig wie wonen in uw huis.

(Psalm 84,5)

Het is zover. Bruid en bruidegom komen het kerkgebouw binnen, meestal samen met hun familie. Het is een feestelijk en plechtig moment. Een moment waarnaar ze soms al heel lang uitgekeken hebben.

De voorganger³ treedt het koppel tegemoet. Hij is namens de kerkgemeenschap de officiële getuige van het jawoord. Hij legt de band tussen het menselijke gebeuren en God. God zelf is immers bij het gebeuren aanwezig. De voorganger besprenkelt het bruidspaar met wijwater en leidt hen zo binnen in een heilig gebeuren. Ze zijn meer dan welkom.

Soms voelt een bruidspaar zich wat onwennig in het kerkgebouw. Toch is de kerk een heel zinvolle plaats om het huwelijksleven te beginnen. De kerk verwijst niet alleen op een bijzondere manier naar God maar is eveneens de plaats waar een concrete geloofsgemeenschap samenkomt om te vieren. Huwen is ook getuigenis afleggen ten opzichte van deze gemeenschap. Door de aanwezigheid van familie, van vrienden en van de geloofsgemeenschap wordt het engagement van het paar bevestigd. Al deze 'getuigen' willen het koppel ondersteunen en hen ook in de toekomst herinneren aan de ernst van hun keuze voor elkaar.

Velen onder hen weten al hoeveel tegenwind kan opsteken: gezondheidsproblemen, ongewilde kinderloosheid, moeilijkheden bij de opvoeding of studies van de kinderen, financiële problemen, te veel druk op het werk, uitdovende passie, uiteenlopende behoeftes en dromen, de sleur van elke dag ...

Velen onder hen weten ook dat deze crisissen niet het einde van de relatie hoeven te betekenen, maar dat mensen telkens opnieuw verder kunnen bouwen als er goede fundamenten liggen en als er vertrouwen en geloof is in elkaar.

Sommige trouwers hebben het zelf al ondervonden, ze hebben het gezien in hun omgeving, of ze hebben erover horen spreken tijdens de huwelijksvoorbereiding[†].

EEN EERSTE GESCHENK

*Gehuwden zijn steeds welkom
in Gods huis.*

Om op adem te komen.

*Om het leven en de liefde te vieren
met anderen.*

*Om opnieuw te weten
dat ze gedragen zijn.*

Voor de trouwers is de periode voorafgaand aan het huwelijk en de huwelijksdag zelf meestal een ontzettend drukke tijd. Ze zijn gastheer en gastvrouw van tientallen mensen. Ze versturen uitnodigingen, gaan op zoek naar een geschikte feestzaal, kiezen met zorg wat er op tafel komt, zullen iedereen verwelkomen. Dat is allemaal even vermoeiend als spannend. Wat een verademing om bij het kerkelijke huwelijk verwelkomd te worden, om zelf gast te mogen zijn!

Ook al hebben ze allicht hard gewerkt aan de voorbereiding van de viering, toch komen ze hier met open handen, als eregasten. Ze mogen er genieten van elkaar, van de genodigden en van de hele kerkgemeenschap. Dit is hun eerste geschenk: een hartelijke verwelkoming namens God en de kerk. Het is een geschenk dat ze in hun verdere leven mogen koesteren: welkom zijn in de kerk, bij God en bij elkaar.

Vergeving – telkens ‘nieuw’ beginnen

*Niet tot zevenmaal toe, zeg ik je,
maar tot zeventig maal zeven.
(Matteüs 18,22)*

Niet in alle huwelijksvieringen wordt er ruimte gemaakt voor de vraag om vergeving, vlak voor het openingsgebed. Toch is vergeving zo wezenlijk voor een relatie, dat we hierbij willen blijven stilstaan.

Een ouder koppel werd geïnterviewd ter gelegenheid van hun gouden bruiloft. Ze zaten naast elkaar op een sofa en, zoveel was duidelijk, deze liefdesrelatie was niet uitgedoofd. De jonge journalist informeerde met een ondeugende glimlach naar hun ‘geheim’. Er was heel wat gemonkel en geginnik voor er uiteindelijk een antwoord kwam. Maar dat was beslist niet het antwoord dat de jonge man verwacht had.

“Meneer”, zei de oude dame, “als je elkaar een heel leven graag wilt zien, moet je veel kunnen vergeven.”

Zonder vergeving is er geen samenleven onder mensen mogelijk. De kwaliteit van een samenlevingsvorm heeft heel veel te maken met de kwaliteit van haar ‘vergeven’.

Vergeving betekent niet alles met de mantel der liefde bedekken, alsof de kwetsende ervaring er nooit geweest is. Door te ‘vergeten’ kan men immers geen lessen trekken uit wat er fout is gelopen. Vergeving betekent ook niet dat men onrecht zomaar moet laten gebeuren. Integendeel, gezonde vergeving zet stappen naar een rechtvaardig samenleven.

Vergeving betekent wel dat mensen elkaar telkens opnieuw kansen geven. Dat ze bereid zijn elkaar te blijven zien met de tedere blik van de liefde, in plaats van een reeks scherpe momentopnames te maken van alle misstappen en vergissingen.

De man en vrouw die voor het altaar staan, hebben al ervaren dat ze niet volmaakt zijn. Ze weten al dat de ene vreselijke driftbuien kan krijgen en dat de andere moeilijk geheimen kan bewaren. Om maar te zwijgen over discussies over rondslingerende paperassen, ellenlange telefoons met de (schoon)ouders en het spoorloze dopje van de tandpastatube.

Ze weten nog niet wat de toekomst zal brengen aan frustraties, ergernissen en kwetsuren. Ze weten wel dat niemand ervan gespaard blijft.

EEN TWEEDE GESCHENK

*Gehuwd zijn is ogen krijgen
om te zien
dat hij, dat zij
heel beminnswaardig is,
al is hij of zij niet volmaakt.*

Wie tekortschoot, voelt zich meestal niet zo goed bij een schuldbekentenis. Het besef van menselijke kleinheid voelt vaak heel ongemakkelijk aan. Te mogen ervaren dat je niet vastgespijkerd wordt op je fouten, kan dan heel bevrijdend zijn. Partners die willen groeien in vergeving kunnen zich gesteund en gedragen weten door God die hen liefheeft als mens, met hun goede kanten, maar ook met hun tekorten. Het

bewustzijn van Gods vergeving mag er echter niet toe leiden dat mensen minder zorgzaam zijn of elkaar sneller kwetsen, integendeel.

Bidden om vergeving is vragen om Gods liefde en barmhartigheid, die mensen helpt om elkaar te vergeven. Als mensen elkaar niet kunnen vergeven, worden ze, beetje bij beetje, elkaars genadeloze rechters. Dan sluiten ze elkaar op in een reeks oordelen en vergeten ze het wonder van liefde dat ze ooit in elkaar zagen. Ze omwikkelen elkaar met een waslijst van grieven en vergeten dat hun man of vrouw ooit de sleutel droeg naar een gelukkige toekomst samen. Als er geen vergeving is, kan liefde omslaan in haat. Vergeving is wezenlijk voor een relatie, maar is daarom nog niet gemakkelijk. In sommige situaties is het niet mogelijk om de relatie op dezelfde manier verder te zetten. Soms is er voor vergeving heel veel tijd en geduld nodig, vertrouwen in zichzelf, in de ander en in God.

Woorden van leven

*Uw woord is een lamp voor mijn voet,
een licht op mijn pad.
(Psalm 119,105)*

Geliefden kennen de kracht van woorden. Ze zoeken soms een mooi liefdesvers om aan elkaar te geven op Valentijn, op een onverwacht moment, als de partner het even moeilijk heeft, of als ze elkaar een tijdje niet kunnen zien. Sommigen wagen zich misschien zelf aan een of ander ‘verdichtsel’ van hun gevoelens. Of ze ontdekken dat deze vier woorden een wonderlijke kracht bezitten: ik hou van jou.

Ik hou van jou. Dit is ook de samenvatting van het Oude en Nieuwe Testament: Gods liefdesverklaring aan de mens en diens stamelend antwoord. De lezingen van de woorddienst komen dan ook uit dit Oude en Nieuwe Testament.

Het zijn teksten die uitdrukken hoe mensen God hebben ervaren en hoe ze vanuit die ervaring vorm en invulling hebben gegeven aan hun leven. Deze verhalen zijn voor heel wat mensen ‘woorden van leven’. Ze vertellen hoe mensen in het leven staan, ze doen mensen stilstaan bij hun eigen levensvragen en ze geven wegen aan waarop God aan mensen leven geeft.

De eerste lezing komt gewoonlijk uit het Oude Testament. De verhalen uit het Oude Testament vertellen hoe het volk van Israël de aanwezigheid van God in zijn geschiedenis ontdekte. Stap voor stap ontwikkelden de Israëlieten een heel andere visie op God dan de meeste volkeren in hun omgeving. Zij vestigden hun vertrouwen op JHWH (*Jahweh*), de Enige, de Gans Andere. Deze naam was voor hen zo heilig dat zij hem niet uitspraken. Deze godsnaam betekent: ‘Ik ben Die is’ of ‘Ik zal er zijn voor jou’. Het is één van de mooiste namen voor God.

God spreekt zowel tot koningen en profeten als tot heel gewone mensen. Deze God gaat mee in de geschiedenis van een heel volk en is tegelijk bekommerd om het welzijn van één enkele mens. In de verhalen over Gods ‘meegaan’ met mensen krijgt het echtpaar een bijzondere plaats.

Reeds in het eerste boek, Genesis ⁵, schept God de mens ‘als man en vrouw’. Als verder in het Oude Testament verhaald wordt over de aartsvaders ⁶, dan zijn de aartsmoeders nooit ver weg. God heeft in meerdere verhalen aandacht voor koppels die ongewild kinderloos zijn, of voor de pijn van een bedrogen partner. Het boek Hooglied, een sensueel gedicht over de liefde tussen twee jonge mensen, bezingt de liefde als “een vlamvend vuur, een vlam van de Heer” (Hooglied 8,6).

Ook in vele andere liefdesverhalen van het Oude Testament gaat God met mensen op weg.

EEN DERDE GESCHENK

*God gaat met gehuwden mee,
vroeger en vandaag.*

Hoe tastbaar dit meegaan uiteindelijk wordt, vertelt het Nieuwe Testament, waaruit de tweede lezing en de evangelielezing genomen worden.

Dat God uit liefde mens geworden is om het leven van mensen te delen, daarover gaat het Nieuwe Testament. Het begint met de geboorte van Jezus: de menswording van God. God kwam als een broos en kwetsbaar kind onder de mensen wonen. Jezus groeide op

te midden van gewone mensen. Hij kende de realiteit van het dagelijkse leven, met zijn vreugden en fijne momenten, maar ook met zijn teleurstellingen, verraad, eenzaamheid en lijden. Wat Jezus kenmerkte, was de buitengewone manier waarop Hij er was: een en al Liefde. Zo leefde Hij, zo stierf Hij, zo werd Hij tot leven gewekt en zo is Hij er nog steeds: een en al Liefde. Zo ervaren vele mensen Hem ook vandaag: werkelijk aanwezig en nabij.

Christenen proberen die liefde van God een plaats te geven in hun leven, op verschillende manieren. Gods liefde helpt gehuwden om hun engagement voor elkaar concreet gestalte te geven, dag na dag: in hun aandacht en zorg voor elkaar, in de kansen die ze elkaar geven, in hun er-zijn voor elkaar. Denken we maar aan een spontaan en uitdrukkelijk woord van waardering en dank voor de gewone dingen van elke dag: de boodschappen die gedaan zijn, de brieven die beantwoord zijn, de vuilnisemmer die leeggemaakt is of de planten die verzorgd zijn. Of aan de tijd die men elkaar schenkt: tijd om elkaar te liefkozen, tijd om op adem te komen bij elkaar of om moeilijkheden te bespreken, ook wanneer het op dat moment ‘eigenlijk niet goed uitkomt’. Voor de ene kan gestalte geven aan Gods liefde bijvoorbeeld betekenen dat de gevoelens en gevoeligheden van de partner ernstig genomen worden, ook wanneer ze zo anders zijn dan de eigen emoties en gewaarwordingen. Voor de andere kan dit het opnemen zijn van klussen of opdrachten waar de partner erg tegen opziet.

Hoe aan Gods liefde gestalte gegeven wordt in het huwelijksleven zal voor elk koppel anders zijn, maar het zal steeds op een of andere manier te maken hebben met het groeien naar inzet voor het welzijn en geluk van de ander.

In hun gedeelde leven ontdekken partners vaak sporen van God. Dat wonder heeft zich doorheen de geschiedenis vaak voorgedaan. Het herhaalt zich ook vandaag nog, telkens opnieuw.

Als de trouwers vooraf de mogelijke Bijbellezingen⁷ doornemen, zal de een of de andere tekst hen bijzonder raken: woorden die recht naar hun hart gaan, of een beeld dat wel voor hen geschreven lijkt te zijn, of een ontmoeting met Jezus waar ze zelf bij lijken te zijn.

In de homilie maakt de voorganger de beweging van Woord naar leven, van toen naar nu. “Vandaag hebben jullie deze schrifttekst in vervulling horen gaan.” (Lucas 4,21). ‘Vandaag’ is even actueel als tweeduizend jaar geleden.

Ook voor het dagelijkse leven van het gehuwde koppel kan het Woord van God een belangrijke rol spelen. Hoe vaak staan koppels voor ingewikkelde

problemen, voor kluwens van belangen en gevoelens. Hoe vaak voert de opvoeding van hun kinderen hen naar terreinen waar ze helemaal niet thuis in zijn. Donkere, hobbelige paden: koppels weten er alles van.

Bijbelse teksten werpen soms een licht op moeilijke situaties en kunnen inzicht en kracht geven. De Bijbelteksten zijn nochtans geen kant-en-klaar receptenboek. Ze mogen niet zomaar letterlijk gelezen worden. Ze zijn immers lang geleden opgeschreven in een specifieke culturele context die grondig verschilt van de onze. In sommige gevallen roepen ze ook weerstanden op. Doorheen de geschiedenis hebben vele gelovigen geworsteld met Bijbelteksten, en nog steeds. Maar telkens opnieuw grijpen vele mensen terug naar de Bijbel, omdat ze daarin het Woord van God en antwoorden van mensen herkennen en zich hierdoor aangesproken weten. Het Woord van God is eeuwenoud en tegelijk brandend actueel. Het is van alle tijden.

Sommige gehuwden geven Bijbelverzen die aanspreken een plaats in huis, als kalender of wandspreuk, of ze geven het Bijbelboek een ereplaats in de boekenkast. Anderen staan geregeld samen stil bij de Bijbellezingen van de zondag of ze lezen Bijbelverhalen voor aan hun kinderen. Waarden waarover ook in de Bijbel verhaald wordt, zoals solidariteit, gastvrijheid en waardering voor elkaar, hebben voor vele gehuwden een belangrijke plaats in hun leven. Het gebeurt dat mensen de draad met geloof en kerk opnieuw opnemen naar aanleiding van hun huwelijk of het doopsel of de eerste communie van een kind in hun gezin of familie. In de kerkgemeenschap vinden ze mensen en wegen om Gods Woord beter te leren kennen⁸.

Trouwen – een verbond voor het leven

*Ik plaats mijn boog in de wolken;
die zal het teken zijn van het verbond
tussen mij en de aarde.
(Genesis 9,13)*

Na de homilie volgt de eigenlijke huwelijksritus: de ondervraging, de wederzijdse toestemming, de kerkelijke bevestiging, de uitwisseling van de ringen en de ondertekening van het huwelijksregister, samen met de getuigen.

Ondervraging

Allereerst is er de ondervraging. De vragen die het koppel zichzelf heeft gesteld en die al aan bod kwamen in de voorbereiding op het kerkelijke huwelijk, worden nu herhaald, voor God en alle aanwezigen. Over deze vragen, over de invulling van deze woorden, over de mogelijke twijfels en verlangens die leven, kunnen koppels vooraf spreken, doorgaans ook tijdens de ondertrouw⁹. Tijdens de viering antwoordt het koppel uitdrukkelijk ‘ja’ op deze drie vragen. In deze vragen en antwoorden zitten de fundamenteën van een christelijk huwelijk: vrije wil, trouw, exclusiviteit, onverbreekbaarheid, gebaseerd op duurzame liefde, en vruchtbaarheid. Over deze elementen moeten beide trouwers het eens zijn als ze willen trouwen voor de kerk.

Vrije wil, trouw en exclusiviteit

De priester of diaken stelt een eerste vraag.

*“N. en N.,
zijn jullie uit vrije wil
en met de volle instemming van je hart
naar hier gekomen
om met elkaar te trouwen?”*

Dit lijkt een vreemde vraag. Misschien was het in sommige situaties, zoals bij gearrangeerde huwelijken, nodig om die te stellen, maar wij mogen er toch van uitgaan dat deze twee mensen ‘uit vrije wil’ voor het altaar staan? Toch blijft deze vraag van toepassing op mensen van vandaag. Want ook nu zijn er onvrijheden, al zijn ze niet meer zo zichtbaar.

EEN VIERDE GESCHENK

Trouwen is
voluit en in vrijheid
‘ja’ zeggen.

Hoe vrij zijn bruid en bruidegom bijvoorbeeld van de opvattingen en gewoontes uit hun eigen jeugd? Zijn ze vrij om een aantal van die regels, indien nodig, los te laten? Hoe vrij zijn ze van een eventuele vorige relatie? Wordt hun huwelijkspartner vergeleken met deze partner uit het verleden? Als ze reeds samenwoonden, hebben ze dan voldoende vrijheid gehad om persoonlijk te kiezen voor een huwelijk, of was

dit een vanzelfsprekend vervolg op een reeds gesetelde situatie?

Zijn bruid en bruidegom vrij om zich helemaal open te stellen voor een nieuwe, andere toekomst in dit huwelijk? Zijn ze echt bereid om een nieuw gezin te stichten, waarin de partner een volwaardige plaats krijgt? Zijn ze met de volle instemming van hun hart gekomen om met elkaar te trouwen?

Partners die met elkaar trouwen, beloven om elkaar trouw te blijven. Dit wil niet enkel zeggen dat de huwelijksrelatie uniek en exclusief is. Het gaat nog verder dan elkaar lichamelijk trouw blijven. Elkaar trouw zijn betekent ook elkaar dragen en blijven dragen in de wisselende omstandigheden van het leven. Het is elkaar alle kansen geven om als mens te groeien en zich te ontplooiën. Het is elkaar leven geven, steeds opnieuw, op alle mogelijke vlakken.

Op welke manier deze trouw concreet vorm zal krijgen, is de vrucht van het gesprek binnen elk koppel ¹⁰.

Onverbreekbaarheid, gebaseerd op duurzame liefde

De priester of diaken stelt een tweede vraag.

*“Zijn jullie bereid
als gehuwden
elkaar lief te hebben en te waarderen,
al de dagen van je leven?”*

Opnieuw wordt er verwezen naar het unieke van de relatie ‘als gehuwden’, maar de diepte van het verbond wordt hier nog verder uitgetekend.

EEN VIJFDE GESCHENK

Huwen is iemand liefhebben en waarderen, een leven lang.
Wie droomt daar niet van?

Het huwelijksverbond heeft een welbepaalde inhoud. Het gaat over elkaar liefhebben en waarderen. Dit wil zeggen dat huwenden elkaar beloven er alles aan te doen om elkaar als waardevol te blijven zien en dit ook uit te drukken in daden. Niet enkel bij successen van de ander, maar ook in moeilijke omstandigheden. Dat ze elkaar graag willen liefhebben, niet alleen als ze zich verliefd voelen, maar ook als de dagen eentonig zijn en de relatie hapert.

Elkaar liefhebben en waarderen kan op vele manieren vorm krijgen. Koppels vinden daarbij hun eigen manieren om er invulling aan te geven. Maar niet elke manier is even geschikt. Het is goed om ook stil te staan bij wat liefhebben en waarderen zeker niet betekent. Wanneer er sprake is van geweld in een of andere vorm, van vernedering of onderdrukking, dan wordt geen recht gedaan aan de huwelijksbelofte. Koppels drukken bij hun belofte uit dat ze er telkens opnieuw naar streven om elkaar positief te benaderen, om het goede in elkaar te zien, te benoemen en te versterken, om elkaar kansen te geven om te groeien en zich te ontplooiën.

Vruchtbaarheid

De priester of diaken stelt een derde vraag.

*“Zijn jullie bereid
kinderen als geschenk uit Gods hand te aanvaarden,
hen in jullie liefde te laten delen
en hen in de geest van Christus en zijn kerk op te voeden?”*

EEN ZESDE GESCHENK

In trouwe liefde
kunnen veel vruchten groeien.

Deze vraag naar de bereidheid tot het ontvangen van kinderen, impliceert de vraag naar de bereidheid om vruchtbaar te zijn in de brede betekenis van het woord.

Liefde is immers niet voor eens en altijd ‘af’ of van nature op zichzelf gericht. Liefde wil iets nieuws scheppen dat er voordien niet was. Liefde wil groeien en bloeien naar anderen toe. Liefde is geen egoïsme met twee.

Een belangrijk aspect van vruchtbaarheid is de bereidheid tot het ontvangen van kinderen. Het gaat hier over de principiële openheid voor kinderen, nog voor er sprake is van het al dan niet hebben van kinderen¹¹.

Niet alle koppels krijgen daadwerkelijk kinderen. Ongewilde kinderloosheid is een diep verdriet in relaties. Het kan een relatie onder druk zetten en ontwrichten. Toch tonen vele koppels zonder kinderen dat elke relatie vruchtbaar kan zijn naar anderen toe.

Vruchtbaarheid kan zich op vele manieren uiten.

Een belangrijke vrucht van het verbond is het welzijn van beide partners. Naarmate het verbond groeit en diepgang krijgt, ontdekken partners waar de roeping en bloei van hun geliefde ligt. Soms komt dit niet overeen met

hun eigen behoeften. Dat liefde een werkwoord is, voelt de ene partner misschien wel het meest als hij of zij de behoefte aan zekerheid een beetje loslaat om de andere die avontuurlijke weg te gunnen. De andere voelt dat misschien wel het meest als hij of zij de behoefte aan een rijk sociaal leven een beetje loslaat om de partner veel rustige momenten samen te gunnen. Groeien van een zelfzuchtige liefde naar inzet voor het welzijn van de ander is vaak moeilijk.

Partners mogen zich in hun inzet voor elkaars welzijn en geluk gesteund weten door God. Ze worden uitgedaagd om zich sterk in te zetten voor hun huwelijk, maar kunnen tegelijk beseffen dat ze niet alles zelf in de hand hebben. Hun vertrouwen op Gods liefde, die verder reikt dan menselijke liefde, kan hen helpen om zich blijvend in te zetten voor elkaar.

Het welzijn van de partners is op zijn beurt de bodem voor nieuwe vruchten die door veel mensen geplukt kunnen worden: familieleden, vrienden, burens, medechristenen, collega's ... In hun werk, hobby's en sociale engagementen zijn man en vrouw vruchtbaar voor de hele samenleving. Dat is misschien nog het meest zichtbaar wanneer zij samen iets verwezenlijken dat zij elk apart niet zouden kunnen realiseren. Denken we maar aan de ruimte die ze als echtpaar scheppen voor burens, familieleden, vrienden en collega's. Of aan de engagementen die ze samen opnemen.

Voor vele gehuwden zal vruchtbaarheid in de eerste plaats betekenen dat zij kinderen ontvangen. Elk koppel staat voor de opdracht om in geweten na te gaan hoe een verantwoorde gezinsplanning eruitziet voor de eigen concrete situatie. Wanneer een koppel aangeeft principieel open te staan voor kinderen, moeten beide partners nog samen overleggen over de invulling daarvan. Heel wat factoren op bijvoorbeeld medisch, sociaal of financieel vlak bepalen mee of en wanneer er kinderen komen en hoeveel kinderen men wenst.

Wanneer partners een kind krijgen, open-baart hun liefde zich op een heel natuurlijke wijze. Waar mensen zich durven blootgeven aan elkaar, kan nieuw leven ontstaan. Zo maken man en vrouw deel uit van Gods schep-pend werk. De partners worden dan vader en moeder van een kleine, broze mens die aan hun liefde, zorg en geborgenheid wordt toevertrouwd. Ook wanneer ze geen biologisch eigen kinderen kunnen krijgen, kunnen part-ners ‘vader’ en ‘moeder’ zijn voor anderen.

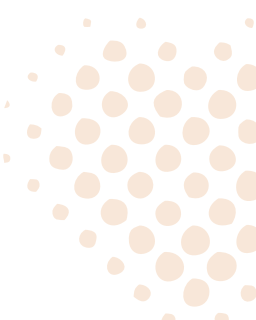
Deze vruchtbare liefde is een liefde ‘in de geest van Christus en zijn kerk’. Dit betekent dat kinderen op de liefde van hun ouders mogen rekenen, dat ouders verantwoordelijkheid voor hun kinderen opnemen. Liefdevolle zorg betekent dat ouders zichzelf geven. Dat ze zichzelf verbinden, hun geluk en hun pijn, met deze kleine mens, die hen door God werd gegeven. Liefdevolle zorg betekent ook dat ze kunnen loslaten. Dat ze beseffen dat hun kinderen er niet zijn om hun behoeften te bevredigen, maar dat zij vrije wezens zijn, die hun eigen persoonlijkheid zullen ontwikkelen. De bereidheid om kinderen in de geest van Christus op te voeden houdt onder meer in dat ouders hun kinderen in liefde begeleiden, hen laten kennisma-ken met de verhalen over Jezus Christus en hen laten opnemen in de kerk-gemeenschap door hen te laten dopen. Op die manier worden Christus’ Geest en de liefde van God uitdrukkelijk benoemd en beleefd.

Wederzijdse toestemming – trouwbelofte

Als een koppel op al deze vragen ‘ja’ kan antwoorden, is het klaar voor de belofte. Een belofte biedt geen garantie: niemand kan in de toekomst kijken. De kracht van een belofte zit in het uitspreken van de woorden zelf, die beide partners ertoe verbinden om er alles aan te doen om hun belofte na te komen. Het gaat om een zeer sterk en publiekelijk engagement.

Koppels willen soms een creatieve en persoonlijke noot toevoegen aan deze belofte, of schrijven een eigen belofte. Toch blijft de klassieke formulering te verkiezen omdat ze uniek, sterk en enorm waardevol is. Ze is adembene-mend mooi, en ze vraagt adembenemend veel, een leven lang.

Door het uitspreken van de trouwbelofte komt de werkelijkheid van het huwen en het gehuwd zijn sacramenteel tot stand: de woorden van de belofte bewerken wat ze betekenen. De huwendenden dienen elkaar **het sacrament van het huwelijk** toe door de woorden van de belofte uit te spreken. Ze trouwen elkaar, in God. In hun plechtig jawoord engageren de huwendenden zich tegenover elkaar en komt God hen tegemoet met zijn liefdewekkende aanwezigheid. Die ontmoeting en die aanwezigheid is de diepste betekenis van een sacrament.

“N.,
*ik wil je man zijn
en ik beloof je trouw te blijven
in goede en kwade dagen,
in armoede en rijkdom,
in ziekte en gezondheid.
Ik wil je liefhebben en waarderen
al de dagen van mijn leven.”*

“N.,
*ik wil je vrouw zijn
en ik beloof je trouw te blijven
in goede en kwade dagen,
in armoede en rijkdom,
in ziekte en gezondheid.
Ik wil je liefhebben en waarderen
al de dagen van mijn leven.”*

Man en vrouw beloven elkaar een leven lang trouw. Ze beloven elkaar dat niemand anders de plaats van hun geliefde zal innemen, tot de dood hen scheidt. Man en vrouw drukken ook uit dat ze elkaar liefde en waardering willen schenken. Liefhebben is immers meer dan het ervaren van aangename gevoelens voor elkaar. Elkaar willen liefhebben is een keuze, een grondhouding. Man en vrouw spreken elkaar aan met hun naam en tonen daarmee hun liefdevolle erkenning van wie de ander echt is. Zij kiezen voor een reële en niet voor een gedroomde partner.

En daarbij wordt nog iets anders uitgediept. Bij deze belofte van levenslange trouw en liefde worden verschillende aspecten van een mensenleven benoemd.

Er zal rijkdom zijn en armoede. Rijkdom reikt veel verder dan materiële en financiële zaken. Een koppel kan bijvoorbeeld rijk zijn aan kansen, aan intense ervaringen van lichamelijke en geestelijke verbondenheid, aan betekenisvolle vriendschappen of aan deugddoende en mooie momenten samen. Elk koppel weet dat er periodes zijn waarin warme gevoelens voor de partner als vanzelf opwellen en stromen, periodes waarin men geniet van elkaars lichaam en nabijheid.

EEN ZEVENDE GESCHENK

Huwen is de moed krijgen om te beloven wat je nog moet waarmaken in de wisselende omstandigheden van het leven.

Armoede kan materieel zijn, maar ook emotioneel en relationeel. Elk koppel weet dat er ook woestijnperiodes zijn, waarin men elkaar blijkbaar niet veel te bieden heeft. Verschillen in karakter, opvatting, leefritme en behoeftes kunnen dan onbegrip en frustratie meebrengen. En dan is er nog het verschil in man-zijn en vrouw-zijn, dat even scheidend als uitnodigend kan zijn.

Er zal ziekte zijn en gezondheid. De kracht van lichamelijke en geestelijke gezondheid voor het huwelijksleven wordt vaak pas duidelijk wanneer ze wegvalt, wanneer men geconfronteerd wordt met lichamelijke of geestelijke grenzen.

Ziekte kan kort of langdurig zijn, en ook heel ingrijpend. Ziekte kan de persoonlijkheid van de zieke beïnvloeden en zelfs veranderen. Het ouder wordende, zieke of lijdende lichaam kan een last worden en tot relationele spanningen leiden. Een ernstige ziekte zal het dagelijkse leven van de gehuwden tekenen en alle gezinsleden oproepen om op een nieuwe manier lief te hebben, om bronnen van kracht en creativiteit aan te boren.

Er zullen goede en kwade dagen zijn. Dagen waarop de vruchten als vanzelf rijpen en kunnen geplukt worden. Dagen waarop de intieme en tedere seksuele ontmoeting uitdrukking is van eenheid en verbondenheid. Dagen waarop het leven de gehuwden toelacht. En dagen van hard werken zonder resultaat. Dagen van onbegrip en oppervlakkigheid. Of dagen waarop het koppel getroffen wordt door een zware tegenslag.

Dit erkennen van de realiteit van goede en kwade dagen is een belangrijk deel van de huwelijksbelofte. Wie in de eerste plaats rozengeur en maneschijn verwacht, zal bedrogen uitkomen en misschien niet de veerkracht vinden om zijn of haar belofte waar te maken. Wie denkt dat hij of zij een dergelijke belofte op eigen kracht kan waarmaken zal ook bedrogen uitkomen. Daarvoor hebben mensen de steun, raad en bemoediging nodig van anderen. En ze mogen daarbij vertrouwen op de steun en kracht van de Ander, in goede en kwade dagen.

Toch mag de belofte van ‘trouw in goede en kwade dagen’ niet de dekmantel worden van onrecht binnen de relatie of het gezin. Deze belofte onttrekt gehuwden niet aan hun verantwoordelijkheid om hun partner rechtvaardig te behandelen. Dit betekent dat ze geen kwade dagen ‘maken’. De belofte onttrekt gehuwden evenmin aan hun verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor zichzelf. Zo laten ze de kwade dagen niet voortbestaan. Als een van beide partners gewelddadig en vernietigend is voor de ander, is hij of zij op dat moment ontrouw aan het liefdesverbond. Wanneer een relatie getekend wordt door eender welke vorm van geweld, moet met alle mogelijke middelen gezocht worden naar een rechtvaardigere verhouding. Niemand mag een andere mens het leven onmogelijk maken, zeker niet onder het mom van een huwelijk.

Wie in de huwelijksviering aanwezig is, kan ervan getuigen: de bruid en de bruidegom die elkaar voluit en van ganser harte trouwen, geloven in elkaar en vertrouwen op een mooie toekomst samen.

Het sacrament van het huwelijk dat man en vrouw elkaar toegediend hebben door hun trouwbelofte uit te spreken, tekent hun verdere leven. In hun liefde voor elkaar en in de liefde die ze uitstralen naar hun omgeving licht Gods liefde op.

Kerkelijke bevestiging

Na deze beloften gaat de priester of diaken verder:

“Voortaan zal de kerkgemeenschap jullie beschouwen als gehuwden.

Moge de Heer jullie huwelijk bevestigen en jullie leven zegenen.

En u allen die hier tegenwoordig zijt, neem ik tot getuigen van deze heilige verbintenissen.

Wat God verbonden heeft, dat zal de mens niet scheiden.”

EEN ACHTSTE GESCHENK

Huwen is leven in verbondenheid met elkaar,
met God,
met allen om je heen.

Het verbond dat man en vrouw gesloten hebben, wordt nu in een groter verband gebracht. Het wordt door de voorganger bevestigd namens de kerkgemeenschap en het wordt hier al in verband gebracht met Gods zegen, waarvoor aan het einde van de viering gebeden wordt.

Maar ook de aanwezigen krijgen een actieve rol in het levensverhaal van de jonggehuwden. Als getui-

gen van het sacrament zijn ze geroepen om de gehuwden met raad en daad bij te staan in hun huwelijksverbond, wanneer er periodes komen waarin zij deze steun van familie en vrienden kunnen gebruiken.

Over de laatste woorden “Wat God verbonden heeft, dat zal de mens niet scheiden”, is er al veel gepraat en gediscussieerd. Deze woorden zijn ontleend aan het Matteüsevangelie (Matteüs 19,6) en zijn Jezus’ reactie op de toenmalige mogelijkheid voor mannen om hun vrouw weg te zenden en haar op die ma-

nier over te leveren aan een onzeker bestaan.

In dit Bijbelvers zit een enorme waardering voor het verbond tussen man en vrouw. Het is een oproep om wat God verenigd heeft niet te scheiden, maar integendeel, met inzet van hart en lichaam, deze vereniging verder vorm te geven. Opdat man en vrouw in hun liefde beeld van God zijn.

De oproep in dit Bijbelvers kunnen christenen niet zomaar naast zich neerleggen. Hoewel er verschillen bestaan in de christelijke kerken met betrekking tot de mogelijkheid van een scheiding, zijn de christelijke tradities het allemaal eens dat huwelijkstrouw zeer belangrijk is. Scheiding is niet zomaar een eenvoudige oplossing wanneer partners zich minder aangetrokken voelen tot elkaar of verliefd worden op iemand anders. De waardering voor het huwelijksverbond van man en vrouw tegenover en met God is de reden waarom de katholieke kerk geen tweede kerkelijk huwelijk toestaat na een echtscheiding¹².

Uitwisseling van de ringen en ondertekening van het huwelijksregister

De huwelijksritus wordt afgesloten met de uitwisseling van de ringen en de ondertekening van het huwelijksregister.

De uitwisseling van de ringen sluit aan bij het verlangen om het onzichtbare huwelijksverbond zichtbaar te maken. Als symbool is de ring uitdrukking van oneindigheid, eeuwigheid en totaliteit. Zo worden twee ringen de unieke symbolen van een unieke verbintenis.

Het bruidspaar ondertekent het huwelijksregister, samen met twee getuigen. Door hun handtekening geven de getuigen aan dat het kerkelijke huwelijk daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. Het is heel zinvol dat het bruidspaar kiest voor getuigen met wie zij een goede vertrouwensband hebben, mensen die de zin en betekenis van het huwelijks sacrament begrijpen en die ook later kunnen klaarstaan en ondersteunen wanneer het nodig is.

In gebed

Wees over niets bezorgd, maar vraag God wat u nodig hebt en dank hem in al uw gebeden.

(Filippenzen 4,6)

Bruid en bruidegom hebben een ring aan elkaars vinger geschoven. Ze hebben elkaar een belofte gedaan, die hun volle inzet zal vragen en de rest van hun leven zal bepalen. Ze zijn aan een weg begonnen, die ze niet alleen kunnen gaan. Er wordt in de viering dan ook gebeden voor de gehuwden.

EEN NEGENDE GESCHENK

Al biddend
ontmoet je God
die altijd naar je luistert,
en je iets openbaart
over je leven van vandaag.

Er wordt ook vaak gebeden voor hun ouders, voor hun overleden familieleden en vrienden en voor mensen in nood, veraf of dichtbij. Bidden voor mensen die lijden of onder moeilijkheden gebukt gaan, brengt een nieuw perspectief binnen in de viering en in het leven van de gehuwden. Het drukt betrokkenheid uit op het leven van medemensen en legt de band met de zending van gehuwden om in de wereld beeld van Gods liefde te zijn.

Waarschijnlijk bestaan er evenveel manieren van bidden als er mensen bestaan. Sommigen bidden met weinig woorden en staan biddend stil bij een Bijbeltekst. Anderen bidden met eigen woorden tot God met een dankzegging of een vraag. Nog anderen bidden het liefst een Onzevader of een psalm. Hoe men ook bidt, in elk echt gebed wordt het kleine kader van eigen dromen

en verlangens, verdiensten en tekortkomingen, successen en mislukkingen doorbroken om ruimte te maken voor God.

Er zijn weinig mensen die nooit in hun leven bidden. Iedereen maakt wel eens mee hoe gevoelens en woorden van dank zomaar opwellen, wanneer men getuige is van overweldigende natuurpracht. Iedereen kent het gevoel van verwondering als er een kindje geboren wordt. Velen beginnen spontaan om hulp te smeken, wanneer gezondheid of geluk bedreigd worden. Deze gebeden zijn goed en zinvol.

Wanneer gehuwden ruimte maken voor gebed in hun dagelijkse leven, wordt het gebed een 'vast' kanaal waar Gods liefde doorheen kan stromen.

Hoogstwaarschijnlijk zullen de partners verschillen in hun manieren van bidden. Misschien is de ene een 'luisterende bidder', die alles in zich laat verstillen. Misschien is de andere een 'pratende bidder', die spontaan de zorgen van elke dag aan God toevertrouwt. Het is goed om elkaars eigenheid hierin te respecteren.

Gehuwden kunnen ook een heel andere manier van geloven hebben. Dit kan soms als pijnlijk ervaren worden. Het is belangrijk dat gehuwden respect hebben voor de geloofsweg van hun partner.

In een maatschappij die gericht is op presteren, komen de kansen om 'stil te staan' en 'bij te tanken' echter niet vanzelf. Gehuwden die willen tijd maken voor gebed zullen actief op zoek moeten gaan naar manieren om hier ruimte voor te maken. Men kan tijd maken voor een gebedsmoment voor de maaltijd, bij het begin van de dag of voor het slapengaan. In sommige huizen van christenen is er een gebedshoek, waar men even tot rust kan komen. Of men kan in huis een kruisbeeld hangen, of een kunstwerk of icoon, die de gezinsleden herinnert aan Gods zorg en liefde, zoals een foto van man, vrouw of kinderen op het werk of in de portefeuille.

Het gebedsleven wordt sterker als het opgenomen wordt binnen een groter geheel. Dat kan door aan te sluiten bij een gezinsgroep waar ook het geloof

ter sprake komt. Of door deel te nemen aan een gezinsvakantie in een abdij waar er naast ontmoeting en ontspanning met andere gezinnen tijd is voor verdieping en gebed.

Het gebedsleven vindt zijn volle kracht wanneer het opgenomen wordt in het deugddoende ritme van het kerkelijke jaar, met zijn sterke tijden en feesten en met zijn voorgegeven teksten die doorheen het jaar alle aspecten van het leven bestrijken.

Breken en delen

Terwijl ze aten, nam Jezus een brood,
sprak het zegengebed uit,
brak het brood, deelde het uit en zei
'Neem hiervan, dit is mijn lichaam.'
(Marcus 14,22)

Niet alle huwelijkssluitingen gebeuren in een eucharistieviering. De eucharistische dienst is geen verplicht onderdeel van de huwelijksviering. Trouwers die kiezen voor een huwelijksviering zonder eucharistie doen dat bijvoorbeeld omdat er tussen hen beiden vaak grote verschillen inzake geloofsbeleving en kerkpraktijk zijn of omdat zij of hun familie en vrienden weinig vertrouwd zijn met het regelmatig vieren van de eucharistie. Anderen kiezen uitdrukkelijk voor een viering zonder eucharistie omdat het sacrament van het huwelijk dan naar hun aanvoelen centraler staat dan in een viering waar ook het sacrament van de eucharistie gevierd wordt.

Toch kiezen heel wat koppels ervoor om eucharistie te vieren bij hun huwelijk, omdat er een nauwe band is tussen de betekenis van het huwelijk en de betekenis van de eucharistie. In de eucharistie gedenken christenen Jezus Christus, die zijn hele leven een en al Liefde was, en die in de moeilijkste omstandigheden bleef liefhebben tot het uiterste, tot in het uur van zijn dood, tot over de dood heen. Brood en wijn verwijzen naar die liefde tot het uiterste, in lichaam en bloed. In brood en wijn komt Hij aanwezig en geeft Hij zichzelf en zijn liefde tot het uiterste aan mensen. Ook gehuwden zijn geroepen om zichzelf aan elkaar te geven naar het voorbeeld van Jezus.

Het gaat bij Jezus niet om een vorm van geven waarbij men 'met voorbedachten rade' geeft, om toch maar te krijgen wat men denkt nodig te hebben. Het gaat ook niet om een vorm van zelfopoffering waarbij men zich laat manipuleren door de ander en waarbij men zichzelf meer en meer verliest

en schade laat toebrengen. Jezus' liefde is geen zoete zelfgave op een intiem moment, die alle glans verliest in het leven van elke dag. Het is liefde tot het uiterste, zonder voorwaarden of vluchtwegen. Het is de zelfgave, die voor velen vruchtbaar zal zijn. Jezus' 'breken en delen' verwijst voor christenen ook naar de verrijzenis, Gods ultieme bevestiging van de kracht van Jezus' liefde, die niet door mensenhanden gestopt kan worden.

EEN TIENDE GESCHENK

In het huwelijk kunnen mensen breken en delen omdat Jezus Christus het heeft voorgedaan, en omdat Hij telkens opnieuw zichzelf geeft in brood en wijn.

In het voorbeeld van Jezus Christus vinden gehuwden kracht en inspiratie. Hij nam, zeggende, brak en gaf.

Ook zij zullen moeten *nemen*: de realiteit van de relatie aangaan, in de verschillende seizoenen van hun leven, in al de begrenzingen die de relatie met zich meebrengt, in alle onverwachte consequenties.

Ook zij zullen Gods *zegen* nodig hebben om dag na dag verder te kunnen gaan, steeds opnieuw.

Ook zij zullen de pijn van het *breken* kennen, wanneer ze in zichzelf gebrokenheid ervaren omdat ze niet altijd die mens zijn die ze zouden willen zijn. Of wanneer ze gebrokenheid ervaren in hun relatie omdat hun partner heel ver verwijderd lijkt, een vreemde die moeilijk te begrijpen is of met wie het moeilijk samenleven is. Of wanneer ze hun zelfliefde aan de kant moeten zetten om ruimte te geven aan hun partner.

Ten slotte zullen ook zij moeten *geven*. Zij zullen zichzelf 'breken en geven' aan de ander, om een echte liefdesrelatie uit te bouwen. Deze liefdesrelatie zal op haar beurt 'gebroken en gegeven' worden om vruchtbaar te zijn voor kinderen en de mensen om hen heen.

Telkens wanneer gehuwden de communie ontvangen, gaan zij mee in deze beweging van Jezus: nemen, zegenen, breken, geven. Deze gave van Jezus geeft de gehuwden de kracht en inspiratie om 'in het klein' de zending te vervullen die de kerk 'in het groot' heeft ontvangen: een gemeenschap van liefde worden.

Gezegend worden om zelf tot zegen te zijn

*Trekken zij door een dal van dorheid,
het verandert voor hen in een oase;
rijke zegen daalt als regen neer.
(Psalm 84,7)*

EEN ELFDE GESCHENK

Zegenen is goed spreken over de ander.

Gehuwden ontvangen Gods zegen, die hen sterk maakt om voor elkaar en anderen tot zegen te zijn.

Soms denkt men dat het bij een christelijk huwelijk gaat om bepaalde waarden, die een plaats moeten krijgen in het huwelijk. En dat is waar. Maar dat is niet het enige. Elkaar liefhebben is meer dan het samen beleven van belangrijke waarden.

Elkaar een leven lang liefhebben en waarderen, doorheen de wisselvalligheden van het leven, is menselijk gezien een haast onmogelijke opdracht. Niemand

kan het op eigen kracht. Daarom worden de gehuwden in de huwelijksviering gezegend. De voorganger strekt zijn handen over de gehuwden uit en bidt dat Gods Geest over hen mag komen, dat Gods liefdeskracht in hen werkzaam zal zijn, al de dagen van hun leven.

Die liefdeskracht ontslaat gehuwden niet van het werken aan hun relatie. Wel integendeel, ze zal hen voortduwen in de richting van een verbond zoals het door God bedoeld is – en dat betekent de volle inzet van hun lichamen, gedachten en gevoelens.

De huwelijkszegen zal de gehuwden inspireren en sterken om zelf tot zegen te zijn, voor elkaar en vele anderen.

Gezonden als gehuwden

*Jk zend hen naar de wereld,
zoals u mij naar de wereld hebt gezonden.*

(Johannes 17,18)

EEN TWAALFDE GESCHENK

De gehuwden krijgen een zending
die hun leven samen
kleur, warmte en zin geeft.

De trouwers zullen de kerk verlaten met een hart vol geschenken. Het laatste geschenk is een zending: een opdracht om als gehuwden getuigen te zijn van Gods liefde in de wereld.

Het huwelijk is een roeping, net zoals een roeping tot priester dat is. Gehuwden zijn geroepen om getuigen te zijn van Gods liefde in deze wereld. Gehuwden zijn

geroepen om beeld van Gods liefde te zijn in de realiteit van het dagelijkse samenleven met alle mooie, dorre, droevige, fijne en doodgewone momenten, opdat zij en vele mensen om hen heen leven zouden bezitten, en wel in overvloed (naar Johannes 10,10).

Zo wordt die adembenemende belofte een tastbare realiteit.

1. Alle Bijbelverzen zijn genomen uit *De Nieuwe Bijbelvertaling*, 's-Hertogenbosch-Leuven, Katholieke Bijbelstichting-Vlaamse Bijbelstichting, 2005.
2. Informatie over de mogelijkheden om te huwen voor de katholieke kerk wanneer één partner niet katholiek gedoopt is, ongelovig is of een andere geloofsovertuiging heeft, is te vinden op www.trouwenvoordekerk.be in de rubriek 'Veelgestelde vragen over het huwelijk'.
3. De voorganger is degene die de huwelijksviering voorgaat. Hij is namens de kerkgemeenschap de officiële getuige van het jawoord. De voorganger is priester of diaken. Zowel een priester als een diaken hebben een wijding ontvangen, maar alleen de priester kan een viering voorgaan waarin ook eucharistie gevierd wordt. Een diaken legt zich vooral toe op dienstbaarheid. Hij kan een huwelijksviering zonder eucharistische dienst voorgaan. Informatie over de keuze voor en het verschil tussen een huwelijksviering met of zonder eucharistische dienst is in deze brochure opgenomen in de rubriek 'Breken en delen'.
4. 'Huwelijksvoorbereiding' is de benaming voor initiatieven voor koppels die willen trouwen voor de kerk. Er komen thema's aan bod rond relatiebeleving en er wordt ingegaan op de betekenis van het sacrament van het huwelijk voor het leven van elke dag. Het aanbod van de bisdommen staat online op www.trouwenvoordekerk.be, in de rubriek 'Diocesane diensten en hun aanbod voor trouwers'. Informatie over de ondertrouw staat in eindnoot 9.
5. Het boek Genesis is het eerste boek in de Bijbel. Het vertelt het verhaal over het ontstaan van de wereld, de mensheid en het volk van God. Dit boek is net zoals alle andere Bijbelboeken online beschikbaar op www.bijbel.net, de website van de Katholieke Bijbelstichting (KBS).
6. 'Aartsvaders' is in de Bijbel de benaming voor de drie stamvaders van het joodse volk: Abraham, Isaak en Jakob.
7. De voorganger kan het koppel helpen bij het kiezen van goede teksten uit het Oude en Nieuwe Testament. Het is natuurlijk ook mogelijk om te kiezen voor de lezingen van de zondag die de huwelijksdatum voorafgaat of opvolgt. Hiermee beklemtonen de partners hun band met de kerkgemeenschap, die samenkomt om die welbepaalde teksten te lezen.
8. De vormingsdiensten in de bisdommen nemen heel wat initiatieven van geloofsverdieping. Ze worden aangekondigd op onder meer de website van het Centrum voor Christelijk Vormingswerk (www.ccv.be) en op de website van de katholieke kerk in Vlaanderen (www.kerknet.be). Op de website van Gezinspastoraal (www.gezinspastoraal.be) zijn ook heel wat vormingsinitiatieven voor gehuwden en gezinnen te vinden.

9. De ondertrouw voor het huwelijk in de rooms-katholieke kerk gebeurt bij de parochiepriester (of soms bij een onthaalkoppel). Deze stap in de huwelijksvoorbereiding gaat gepaard met een pastoraal gesprek, waar onder meer de motivatie voor een kerkelijk huwelijk aan bod komt, de keuze voor een viering met of zonder eucharistie en de concrete invulling van de huwelijksviering zelf, zoals de keuze van de teksten.
10. Aanzetten voor een gesprek binnen het koppel zijn te vinden in de werkmep *Liefde ingebed – Impulsen en werkvormen voor de uitbouw en verdieping van een duurzame liefdesrelatie*. Deze werkmep is vrij beschikbaar op www.huwelijksvoorbereiding.be, in de rubriek 'Publicaties'. Deze werkmep werd ontwikkeld bij het boek van KARLIJN DEMASURE, *Liefde ingebed. Bakens voor een duurzame relatie*, Antwerpen, Halewijn, 2009.
11. Wanneer een koppel weet dat het geen kinderen kan krijgen samen, mag deze vraag weggelaten worden of anders geformuleerd worden, met aandacht voor andere manieren van vruchtbaar zijn. Vele koppels weten nog niet of ze kinderen kunnen krijgen bij het uitspreken van deze belofte. Ze drukken hun principiële openheid voor kinderen uit.
12. In de katholieke kerk is hertrouw na echtscheiding enkel mogelijk wanneer het eerste kerkelijke huwelijk van de echtgescheiden partner nietig verklaard werd omdat een essentieel element ontbrak op het ogenblik dat het voltrokken werd. Bij nietigverklaring stelt men vast dat er nooit sprake geweest is van een huwelijks sacrament, zoals de kerk dat verstaat. De Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal (IDGP) gaf in 2001 een brochure uit over de nietigverklaring van een kerkelijk huwelijk. In een eerste hoofdstuk krijgt de lezer een overzicht van de mogelijke gronden tot nietigverklaring: vormgebreken, ongeldigmakende beletselen en wilsgebreken. Het tweede hoofdstuk biedt een beschrijving van de juridische procedure, vanaf een eerste verkennend gesprek met de kerkelijke onderzoeksrechter tot en met de gevolgen van een eventuele verklaring van nietigheid. Een laatste hoofdstuk bevat een praktisch overzicht van nuttige adressen voor juridische en pastorale begeleiding. De brochure 'Nietigverklaring van een kerkelijk huwelijk' is vrij beschikbaar op www.gezinspastoraal.be.

Vragen ter overweging en als aanzetten voor een gesprek

In het algemeen:

- Waarin bestaat volgens jou het verschil tussen een burgerlijk en een kerkelijk huwelijk?
- Welke plaats heeft geloof (of twijfel) in je leven en in dat van je partner?
- Wie is God (niet) voor je? Wat heeft God al dan niet met je huwelijk te maken?
- Hoe kijk je naar vergeving? Wat betekenen de woorden ‘vergeving’ en ‘barmhartigheid’ voor je en voor je relatie?
- Welke (Bijbel)teksten zijn voor jou ‘woorden van leven’?
- Hoe zou je bidden omschrijven? Heeft gebed een plaats in je/jullie leven?
- Hoe sta je tegenover de (klassieke) formulering van de trouwbelofte?
- Wat is volgens jou belangrijk om een huwelijk duurzaam en onverbreekbaar te maken?
- Welke invulling geef je aan ‘liefhebben en waarderen’?
- Wat betekent vruchtbaarheid voor jou/jullie?
- Wat roept het beeld van God als drager van de soms broze liefde tussen mensen bij je op?
- Wat betekent het voor je dat gehuwden geroepen zijn om beeld te zijn van Gods liefde in de wereld?
- Wat heeft je in deze brochure geraakt? Waarmee worstel je?

In het bijzonder voor wie toeleeft naar een huwelijk:

- Waarom vind je trouwen voor de kerk belangrijk? Wat betekent dit voor je?
- Welke (Bijbel)teksten raken je/jullie en wil je kiezen als lezing in je huwelijksviering?
- Wat betekent het uitspreken van de trouwbelofte voor je? Hoe denk je ze te kunnen waarmaken?
- Waarvan wil je getuigen voor je partner en voor allen die getuige zijn van je trouwbelofte?
- Wie kies je als getuigen van je huwelijk? Waarom?
- Wat verwacht je van de aanwezigen, die allen getuige zullen zijn van je trouwbelofte?
- Kies je voor een huwelijksviering met of zonder eucharistische dienst? Waarom?
- Wat betekent het voor je dat je Gods liefdeskracht ontvangt in de huwelijkszegen?
- De brochure beschrijft twaalf geschenken. Welk geschenk wil je heel graag krijgen?

De liturgie van het huwelijk

Verloop van een huwelijksviering met eucharistie:

- **Opening van de viering**
 - Intrede in de kerk
 - Begroeting en openingswoord
 - Gebed om vergeving
 - Eer aan God
 - Openingsgebed
- **Woorddienst**
 - Lezingen uit het Oude en Nieuwe Testament
 - Homilie
- **Huwelijkssluiting**
 - Ondervraging
 - Wederzijdse toestemming – trouwbelofte
 - Kerkelijke bevestiging
 - Uitwisseling van de ringen
 - Ondertekening van het huwelijksregister
 - Voorbede
- **Eucharistische dienst – dienst van brood en wijn**
 - Offerandegebed
 - Groot dankgebed
 - Onzevader
 - Huwelijkszegen
 - Vredeswens
 - Communie
 - Slotgebed
- **Slot van de viering**
 - Zending
 - Zegen

Verloop van een huwelijksviering zonder eucharistie

- **Opening van de viering**
 - Intrede in de kerk
 - Begroeting en openingswoord
 - Openingsgebed
- **Woorddienst**
 - Lezingen uit het Oude en Nieuwe Testament
 - Homilie
- **Huwelijkssluiting**
 - Ondervraging
 - Wederzijdse toestemming – trouwbelofte
 - Kerkelijke bevestiging
 - Uitwisseling van de ringen
 - Ondertekening van het huwelijksregister
- **Voorbede, huwelijkszegen en Onzevader**
- **Slot van de viering**
 - Zending
 - Zegen

Muziek en zang nemen in heel wat huwelijksvieringen een belangrijke plaats in. Ze zetten het vreugdevolle gebeuren kracht bij en geven er een stemmig en feestelijk cachet aan. Gezongen woorden en gebeden kunnen sterk ontroeren. Liedteksten die spreken van vertrouwen en verbond en die Gods liefde voor de mens bezingen, kunnen een diepe snaar raken. Zingen is twee keer bidden: het zijn de gevleugelde woorden van Augustinus.

Informatie over het kerkelijke huwelijk en de voorbereiding

De website www.trouwenvoordekerk.be bevat algemene informatie over de voorbereiding op een kerkelijk huwelijk.

Het luik *Diocesane diensten en hun aanbod voor trouwers* biedt een overzicht van de initiatieven die in het kader van de voorbereiding op een kerkelijk huwelijk aangeboden worden in de bisdommen en vicariaten in Vlaanderen en Brussel.

Het luik *Publicaties* bevat informatie over boeken, magazines, brochures, artikels en werkmappen rond de thema's *huwelijk* en *duurzame relaties*. Een aantal werkmappen focust op (het samenstellen van) de huwelijksviering.

De website bevat ook een rubriek met veelgestelde vragen over het huwelijk.

Wie koppels begeleidt op weg naar hun huwelijk vindt in het luik *Ondersteuning voor begeleiders in de huwelijksvoorbereiding* impulsen om met de inhoud van deze brochure te werken.

Inhoudstafel

Inleiding	1
Kiezen voor een kerkelijk huwelijk	3
Op adem komen	7
Vergeving – telkens ‘nieuw’ beginnen	9
Woorden van leven	11
Trouwen – een verbond voor het leven	15
Ondervraging	15
Wederzijdse toestemming – trouwbelofte	20
Kerkelijke bevestiging	24
Uitwisseling van de ringen en ondertekening van het huwelijksregister	25
In gebed	26
Breken en delen	29
Gezegend worden om zelf tot zegen te zijn	31
Gezonden als gehuwden	32
Eindnoten	33
 Bijlage 1: Vragen ter overweging en als aanzetten voor een gesprek.....	35
Bijlage 2: De liturgie van het huwelijk.....	37
Bijlage 3: Informatie over het kerkelijke huwelijk en de huwelijksvoorbereiding	39

Uitgeverij Licap cvba
Guimardstraat 1 - 1040 Brussel
www.licap.be - D/2011/0279/024
ISBN: 978-90-6858-946-7

Deze brochure werd gerealiseerd vanuit de Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal, op suggestie van Mgr. Patrick Hoogmartens, bisschop-referent voor gezinspastoraal. Dit gebeurde in dialoog met vele betrokkenen, in het bijzonder met de diocesane diensten voor gezinspastoraal. Het teamwerk binnen IDGP was groot. Een heel bijzonder woord van dank gaat naar Katie Velghe.

Zeer velen hebben bij het tot stand komen van deze brochure op een of andere manier inspiratie en ondersteuning geboden. We danken daarom speciaal An Mollemans, Anne Moerman, Annemie Dillen, Anny Hesius, Antoon Vansteeland, Bruno Aerts, Ellen Druyts, Erik De Sutter, Han Koole, Hannelore Devoldere, Hilde Pex, Karel D'Huys, Karlijn Demasure, Liesbeth Pulinx, Luk en Mieke Adriaens-Verlinden, Mgr. Patrick Hoogmartens, Peter Malfliet, Raf Verbeeck, Ria Deruymaeker, Roger Burggraeve, Thomas Goyvaerts, Thomas Knieps, Tine De Leeuw, Tinne Grolus en Tony Frison.

Dank in het bijzonder ook aan de 'proeflezers' voor hun kritische en waardevolle feedback: Anne, Dries en Melina, Hans en Marieke, Hilde, Judith, Karen, Katia, Leo, Machteld, Martin, Nora, Sandra en Wim.

© Fotodatabank <http://www.kuleuven.be/thomas> - bewerking: Licap

We danken uitgeverij Licap voor de vormgeving en lay-out.

We hopen dat de inhoud van deze brochure tot leven mag komen en danken daarom iedereen die deze brochure ter hand neemt, leest, bespreekt, doorgeeft of er inspiratie uit put.

Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal (IDGP)

Sint-Michielsstraat 6 bus 3101

3000 Leuven

Tel. 016 32 84 29 of 30

Fax 016 32 84 31

E-mail: IDGP@kerknet.be

www.trouwenvoordekerk.be

www.huwelijksvoorbereiding.be

www.gezinspastoraal.be

augustus 2011

